

УДК 631.147

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ОРГАНІЧНОГО ЗЕМЛЕРОБСТВА В УКРАЇНІ

PROBLEMS OF ORGANIC AGRICULTURE DEVELOPMENT IN UKRAINE

ВОВЧЕНКО В.С. студент*

Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка

Розвиток економіки України передбачає співробітництво з європейськими країнами в різних сферах, в тому числі, і в сільському господарстві. В цих країнах стрімко зростає попит на різноманітну продукцію, яка вирощена за органічними технологіями. В Україні склались сприятливі умови для ведення саме органічного виробництва, яке передбачає мінімальний обробіток ґрунту та відмову від застосування мінеральних добрив та агрохімікатів. Показано причини, по яким органічне землеробство, для України, є вкрай необхідним і що воно сприятиме розвитку виробництва екологічно чистої продукції, оздоровленню нації, а також дасть Україні можливість зайняти достойну нішу у виробництві та реалізації екологічно чистої продукції на ринках Європи та світу.

Ключові слова: органічні технології; органічне виробництво; біологічна активність; альтернативні системи сільського господарства.

The development of Ukraine's economy involves cooperation with European countries in various fields, including agriculture. In these countries, the demand for a variety of products grown using organic technologies is growing rapidly. In Ukraine, there are favorable conditions for organic production, which provides for minimal tillage and abandonment of mineral fertilizers and agrochemicals. It shows the reasons why organic farming is extremely necessary for Ukraine and that it will promote the production of environmentally friendly products, the health of the nation, as well as give Ukraine the opportunity to occupy a worthy niche in the production and sale of environmentally friendly products in Europe and the world.

Key words: organic technologies; organic production; biological activity; alternative agricultural systems.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Останнім часом навколо питання чи варто займатися органічним землеробством розпалюється дуже багато спорів. Є як прихильники так і противники органічного землеробства. Але навіть і серед прихильників, деякі, в своїх судженнях, спираються на застарілі поняття, по суті хибні, а тому їх висновки далекі від істини.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання розвитку органічного виробництва у своїх публікаціях досліджують багато вітчизняних та зарубіжних науковців, а саме Н.М. Головченко, О.Б. Кузьменко, О.В. Шубравська, О.М. Яценко, в яких висвітлюється роль та місце органічного землеробства в реалізації основних положень сталого розвитку України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Основними видами органічної продукції в Україні є: зернові культури, м'ясо, молочні продукти, крупи. Вітчизняний виробник пропонує вже більш ніж 100 найменувань товарів власного виробництва. Основна ідея органічного землеробства є досить простою і передбачає, фактично, повернення до першоджерел ведення сільського господарства, а саме – мінімальний обробіток ґрунту й повна відмова від застосування агрохімікатів та мінеральних добрив.

Це сприяє підвищенню природної біологічної активності у ґрунті, відновленню балансу поживних речовин, підсилюються відновлювальні властивості, нормалізується робота живих організмів, відбувається приріст гумусу і, як результат – підвищення врожайності сільськогосподарських культур [1]. Проте варто зауважити, що процес цей тривалий і очікувати швидкі результати не слід. А результатом слугуватиме отримання екологічно чистої продукції, якої так не вистачає в сучасному технократичному суспільстві.

* Науковий керівник – Бобловський О.Ю., к.ф.н., доцент

Але ця тенденція, в світовій практиці, поступово змінюється. І простежується ці зміни в тому, що ідея екологічного землеробства є популярною у багатьох країнах світу, зокрема у Західній Європі, а крім того й прибутковою, оскільки коштує стандартизована екологічно чиста продукція значно дорожче звичайної через чималий попит на неї. З кожним роком виробництвом цієї продукції починають займатися дедалі більше країн, у тому числі й такі відомі за обсягом виробництва генномодифікованої продукції, як США та Польща [2].

Органічне землеробство найбільш поширене в США. Воно ґрунтується на повній відмові від засобів хімізації землеробства. Європейській різновид органічної системи дає змогу використовувати компости, кісткове борошно, «сирі» породи (доломіт, глауконітовий пісок, крейду, вапно, польовий шпат).

У Франції розроблено основи біологічного землеробства, названі на честь автора «система Лемер-Буше» згідно з якими дозволено використовувати лише органічні добрива та окремі нетоксичні препарати (ефірні олії, порошки, настої з водоростей та деяких рослин).

У Швеції та Швейцарії поширена органо-біологічна система землеробства, в основу якої покладено принцип створення родючості ґрунту за рахунок мікробіологічної діяльності. З добрив використовують тільки органічні (гній, сидерати) та деякі повільно діючі мінеральні добрива (томасшлак, базальтовий пил) [3].

Безперечно, розвиток альтернативних систем сільського господарства не повинен і не може обмежуватися заміною традиційних ресурсів чи технологій нетрадиційними. Аналіз діючих альтернативних систем показує, що, крім факторів екологічної безпеки та рівня виробничих витрат, слід враховувати соціальні і правові аспекти, маркетинг, контроль якості, держану підтримку тощо. Вибираючи систему землеробства, не можна допускати зниження врожайності й погіршення якості сільськогосподарської продукції, адже біологізація не завжди забезпечує високі їх показники [4].

Серед причин по яким органічне землеробство, для України, є вкрай необхідним, можна виділити наступні:

По-перше, це катастрофічний стан українських ґрунтів. Сьогодні в українських чорноземах вміст гумусу в 4-5 разів менший ніж це було на початку 20-го століття. За таких умов сільське господарство автоматично потрапляє в тотальну залежність від машинних та хімічних технологій. Відтак, виникає хронічний диспаритет цін на промислову та сільськогосподарську продукцію, який веде до штучної збитковості та залежності АПК.

По-друге, спроби відродити індустріальну модель АПК автоматично посилюють енергозалежність галузі та української економіки. Відродження екстенсивних індустріальних моделей розвитку АПК призводить до подальшої деградації ґрунтів.

Висновки. Відтак, для того, щоб подолати замкнене коло технологічної та енергетичної залежності, зупинити подальшу деградацію землі як базового фактору продуктивності в АПК, потрібна зміна моделі розвитку сільського господарства в Україні.

Фактично перед Україною стоїть двоєдине завдання переходу:

1. від індустріального АПК до моделі органічного землеробства;
2. від «хімічно-допінгової» продуктивності до відродження природної біопродуктивності ґрунтів.

Розвиток органічного виробництва – проблема загальнодержавна. Тільки далекоглядна державна політика у сфері аграрного сектору, а також розвитку споживчого ринку здатна забезпечити функціонування цих галузей економіки України.

Перехід до екологічного сільського господарства вкрай необхідний Україні. Це сприятиме розвитку виробництва екологічно чистої продукції, оздоровленню нації, а також дасть Україні можливість зайняти достойну нішу у виробництві та реалізації екологічно чистої продукції на ринках Європи та світу.

Література.

1. Ушакова С. В., Швердсева І. С. Споживчий ринок органічного зерна в Україні // Формування сучасної наукової думки. – Кропивницький, МЦНД. – 2020. – С. 75-76.

2. Буга, Н. & Яненко, І. Перспективи розвитку органічного виробництва в Україні. // Актуальні проблеми економіки, 2015. – С. 117-125.

3. В.В. Скальський Органічне землеробство: Проблеми та перспективи. // Економіка АПК, 2010, №4. - С. 48-53.

4. Яценко О.М., Завадська Ю.С. Світовий ринок органічної продукції: сучасний стан і перспективи розвитку // Екологічні, технічні та соціально-економічні аспекти ефективного використання матеріально технічної бази АПК: Матеріали міжнар. наук.- практич. форуму, 17-18 верес. 2008 р. – Львів нац. агроуніверситет, 2008. – С. 271-278.

УДК 336.338.

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ТЕХНІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

THEORETICAL ASPECTS OF TECHNICAL SUPPORT OF AGRICULTURAL ENTERPRISES

ДОВБНЯ О.О., студент*
Харківський національний технічний університет
сіського господарства імені Петра Василенка

В статті проаналізовані теоретико-методичні аспекти та розроблені деякі практичні рекомендації щодо удосконалення організаційно-економічного механізму підвищення ефективності технічного забезпечення сільськогосподарських підприємств. Визначені основні завдання: систематизувати наукові основи формування та розвитку технічного забезпечення сільськогосподарських підприємств; досліджена специфіка матеріально-технічного забезпечення сільськогосподарського виробництва яка зумовлена особливостями сільського господарства.

Ключові слова: *техніко – технологічне забезпечення, управління, прибуток, урожайність, економічний ефект.*

The article analyzes the theoretical and methodological aspects and develops some practical recommendations for improving the organizational and economic mechanism for improving the efficiency of technical support of agricultural are investigated. The main tasks are defined: to systematize the scientific bases of formation and development of technical support of agricultural enterprises; the specifics of material and technical support of agricultural production which is caused by features of agriculture are investigated.

Key words: *technical and technological support, management, profit, productivity, economic effect.*

Постановка проблеми у загальному вигляді. Аграрний сектор в Україні відіграє особливу роль в системі матеріального виробництва, у зміцненні економіки країни, її спеціалізації у світовому виробництві. Низький фінансовий стан більшості сільськогосподарських підприємств, недостатній обсяг державної підтримки та наявність диспаритету цін спричинили негативні тенденції технічного забезпечення. За умов ринкових відносин існуючі нині методи, інструменти та форми технічного забезпечення є не функціональними та морально застарілими. На сьогоднішній день майже половина наявної техніки є застарілою як фізично, так і морально, що не дозволяє отримувати необхідні врожаї сільськогосподарських культур. Що в свою чергу впливає на продовольчу безпеку держави.

* Науковий керівник – Артеменко О.О., к.е.н., доцент